

SVENSKA VÄRDEN

- VAD ÄR VIKTIGT I LIVET?

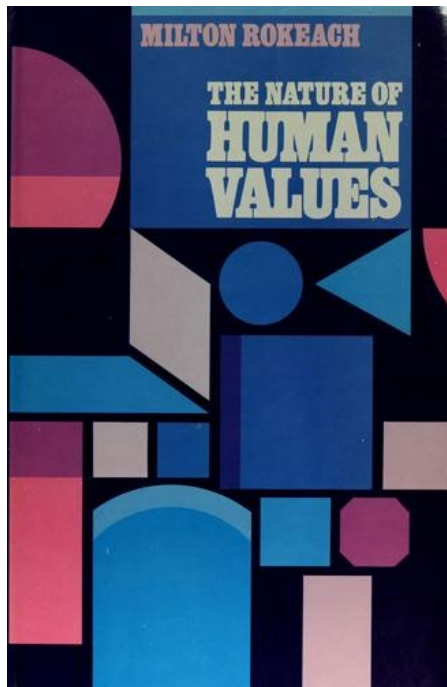
HENRIK EKENGREN OSCARSSON, PROFESSOR

Frågeställningar

- Grundläggande mänskliga värderingar:
varför är det viktigt, **vad** är det och **hur** kan man mäta det?
- Vilka värden är de **viktigaste** hos den svenska befolkningen 2025?
- Vilka är de **största värderingsförändringarna** i Sverige under fyrtio år?
- Hur ser värderingsförändringarna ut **inom olika generationer**?
- Hur hänger värderingar ihop med **partiideologi och partisympati**?

VAD ÄR VÄRDERINGAR OCH HUR MÄTER MAN DET?

Grundläggande mänskliga värden

Milton Rokeach (1973) *The Nature of Human Values*.
New York: Free Press.

Human values

'enduring beliefs that a specific mode of conduct or end-state of existence is personally or socially preferable to an opposite or converse mode of conduct or end-state of existence.'

GRUNDLÄGGANDE MÄNSKLIGA VÄRDEN:

SOM-INSTITUTETS ADAPTION AV ROKEACH (1973)

En ren värld

En vacker värld

En värld i fred

Ett behagligt liv

Ett liv fullt av Njutning

Ett spännande liv

Familjetrygghet

Frihet

Frälsning

Hälsa

Inre harmoni

Jämlikhet

Kärlek

Landets säkerhet

Lycka

Makt

Rikedom

Rättvisa

Sann vänskap

Självaktning

Självförverkligande

Socialt anseende

Teknisk utveckling

Visdom

Ärlighet

GRUNDLÄGGANDE MÄNSKLIGA VÄRDEN:

KOPPLINGEN TILL INGLEHARTS MATERIELLA OCH POSTMATERIELLA VÄRDEN

En ren värld

En vacker värld

En värld i fred

Ett behagligt liv

Ett liv fullt av njutning

Ett spännande liv

Familjetrygghet

Frihet

Frälsning

Hälsa

Inre harmoni

Jämlikhet

Kärlek

Landets säkerhet

Lycka

Makt

Rikedom

Rättvisa

Sann vänskap

Självvaktning

Självförverkligande

Socialt anseende

Teknisk utveckling

Visdom

Ärlighet

GRUNDLÄGGANDE MÄNSKLIGA VÄRDEN:

KOPPLINGEN TILL SCHWARTZ VÄRDEN

Självtranscendens	universalism, välvilja	<u>Rokeach indikatorer i SOM</u> jämlighet, rättvisa, en värld i fred, kärlek
Självhävdselse	makt, prestation	makt, rikedom, socialt anseende
Öppenhet för förändring	självbestämmande, stimulans, hedonism	ett spännande liv, frihet, självförverkligande ett liv fullt av njutning, ett behagligt liv
Bevarande	trygghet, tradition, konformitet	familjetrygghet, landets säkerhet, frälsning ärlighet, hälsa

Frågebatteriet om viktiga värden

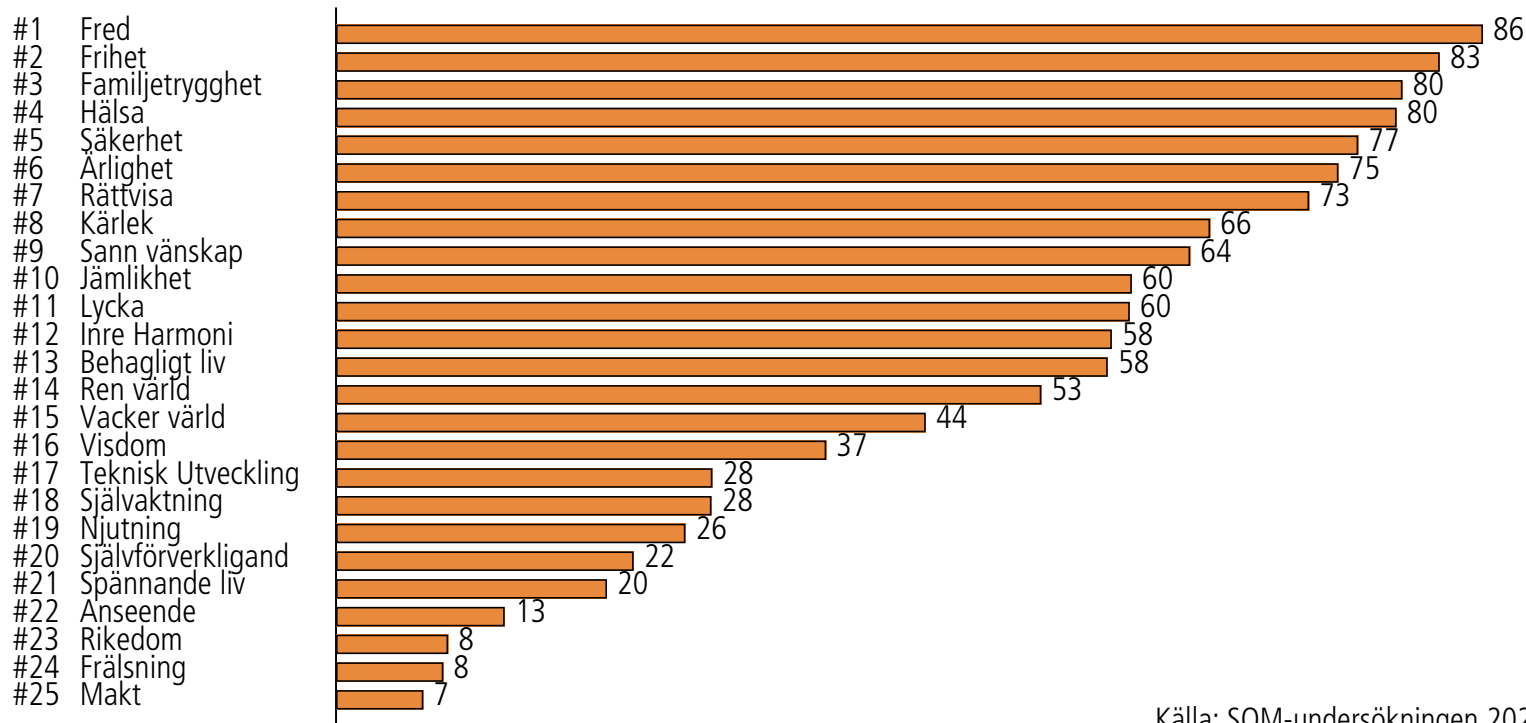
Hur viktigt tycker du att följande saker är för dig?

	Mycket viktigt	Ganska viktigt	Varken viktigt eller oviktigt	Inte särskilt viktigt	Inte alls viktigt
En ren värld	☐	☐	☐	☐	☐
Teknisk utveckling	☐	☐	☐	☐	☐
Ett behagligt liv	☐	☐	☐	☐	☐
Ett spännande liv	☐	☐	☐	☐	☐
Självförverkligande	☐	☐	☐	☐	☐
En värld i fred	☐	☐	☐	☐	☐
En vacker värld	☐	☐	☐	☐	☐
Jämlikhet	☐	☐	☐	☐	☐
Familjetrygghet	☐	☐	☐	☐	☐

GRUNDLÄGGANDE VÄRDERINGAR: HELA LISTAN!

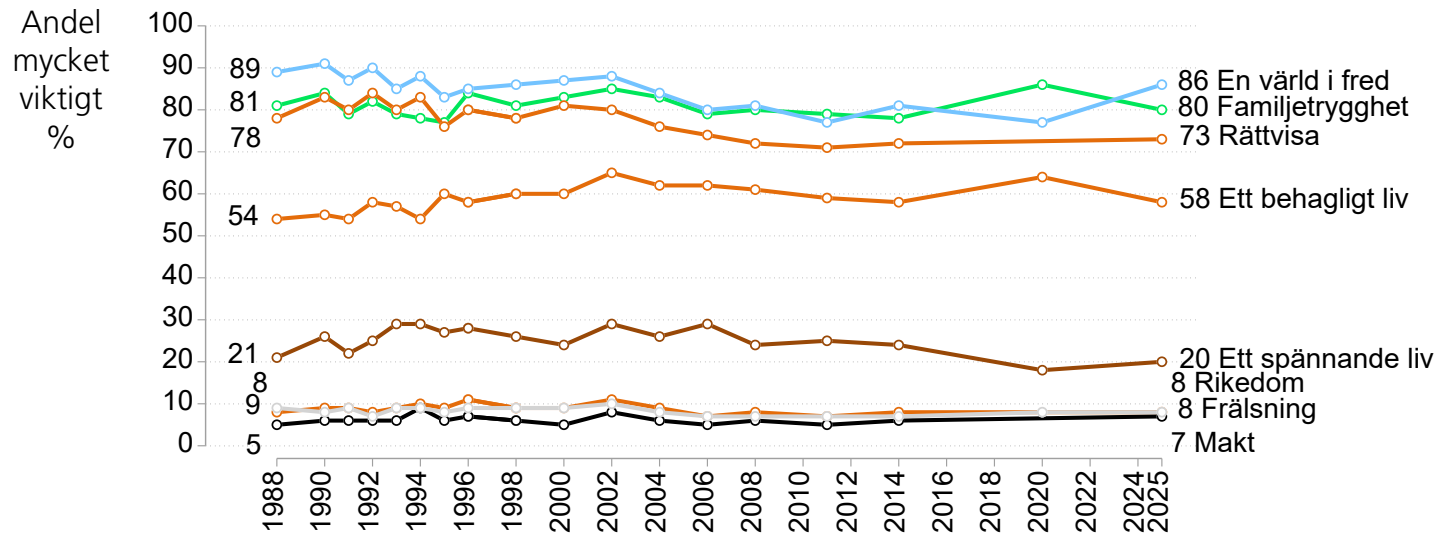
TOPPLISTAN 2025: BEFOLKNINGENS VÄRDERINGAR

ANDEL SOM ANSER ATT VÄRDET ÄR "MYCKET VIKTIGT" (PROCENT)

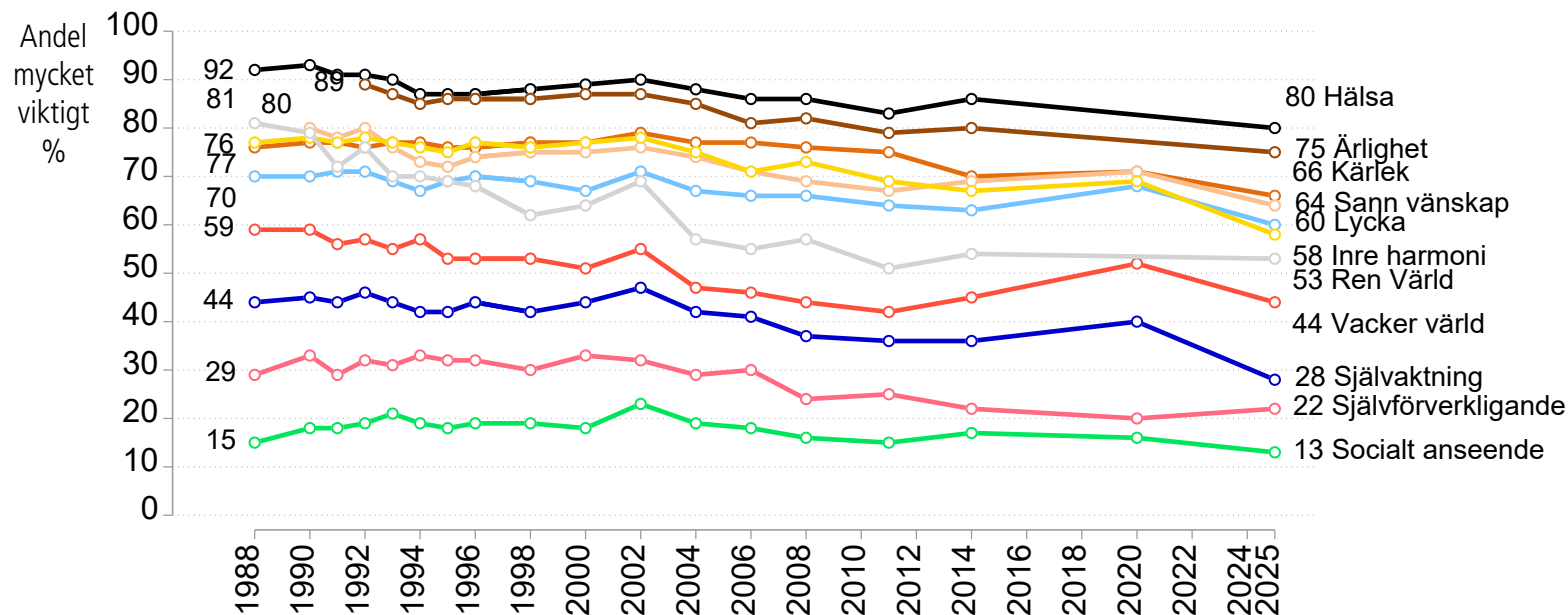
Källa: SOM-undersökningen 2025

VÄRDERINGSFÖRÄNDRINGAR 1986-2025

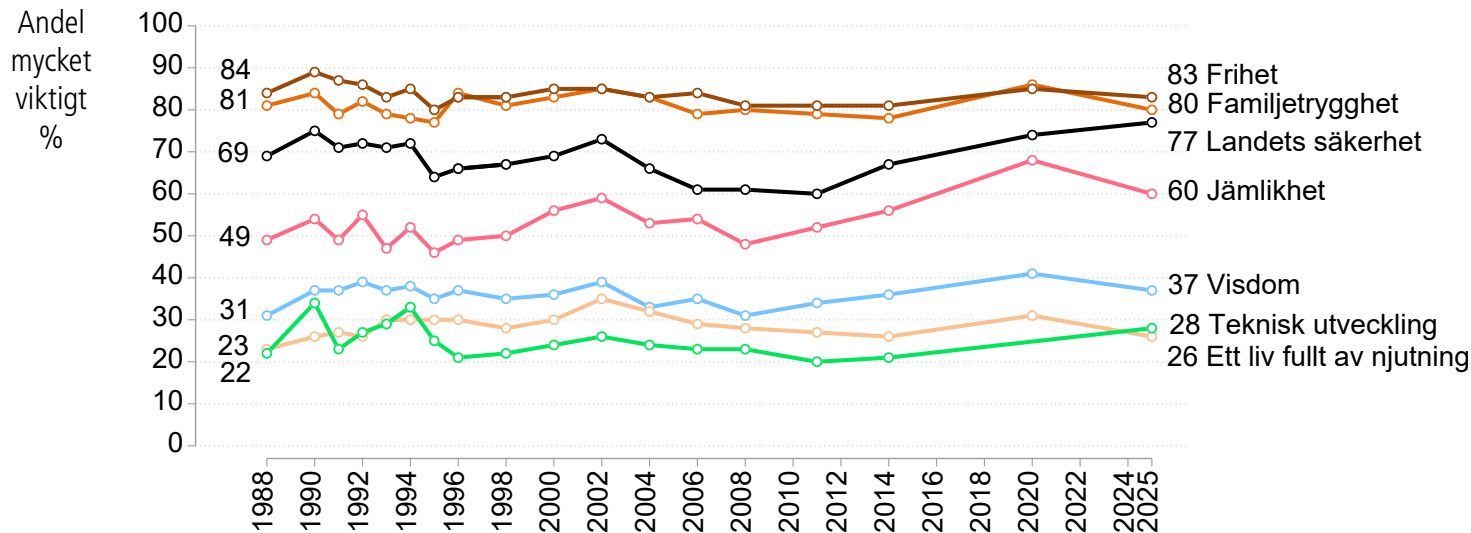
VÄRDEN SOM BLIVIT MINDRE VIKTIGA

VIKTIGHETSBEDÖMNINGAR SOM MINSKAT MEST 1988-2025

VÄRDEN SOM BLIVIT MER VIKTIGA

VIKTIGHETSBEDÖMNINGAR SOM ÖKAT MEST 1988-2025

VÄRDERINGSFÖRÄNDRINGAR ÖVER TID INOM OLIKA GENERATIONER

Generationerna

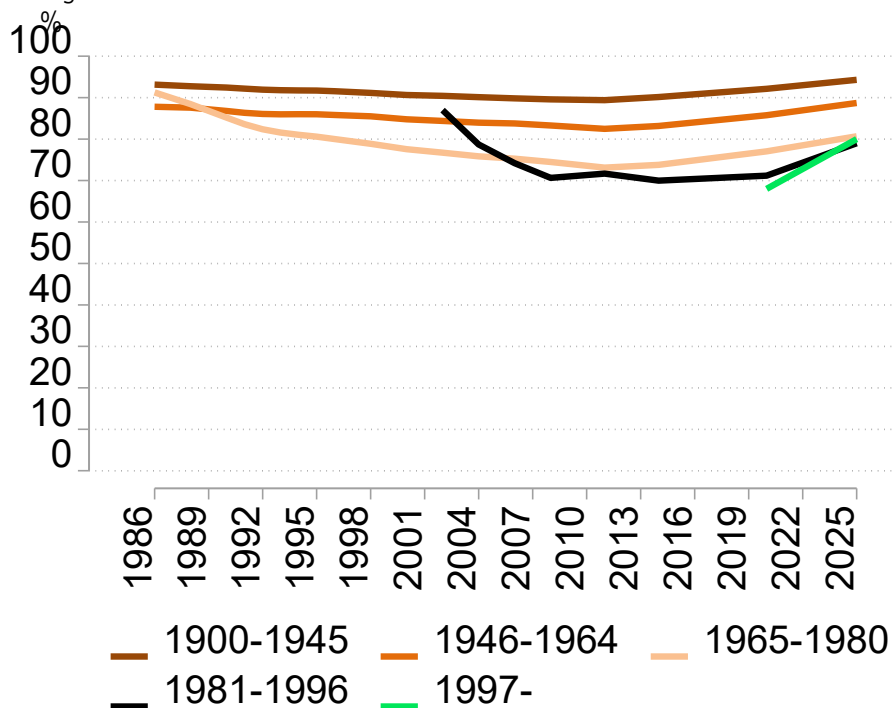
- 1900-1945 Förkrigsgenerationen
- 1946-1964 Baby boomers
- 1965-1980 Generation X
- 1981-1996 Millennials
- 1997- Generation Z

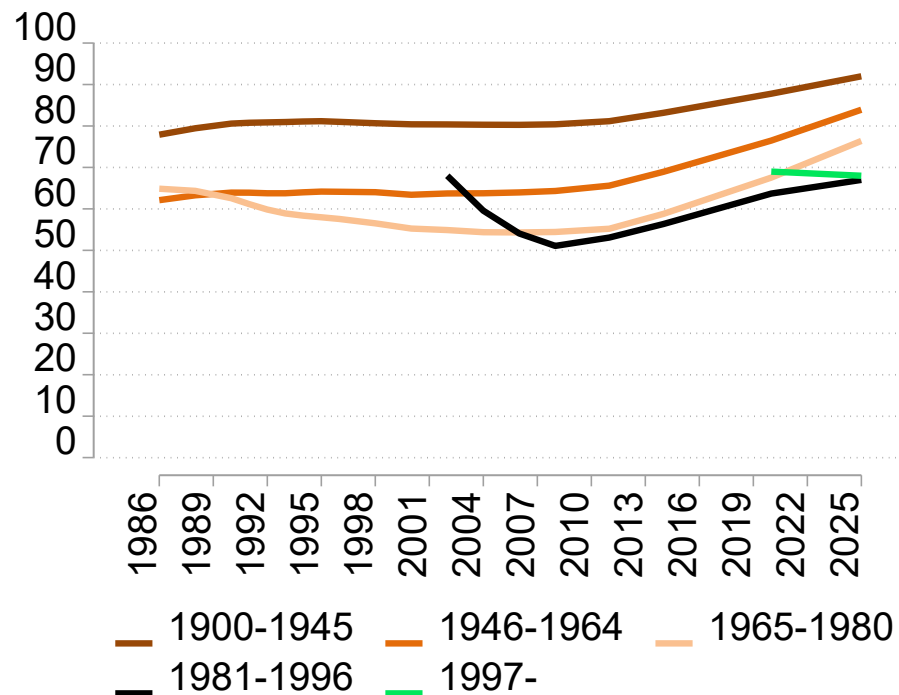
Foto: Rod Long - unsplash

Andel
mycket
viktigt

En värld i fred

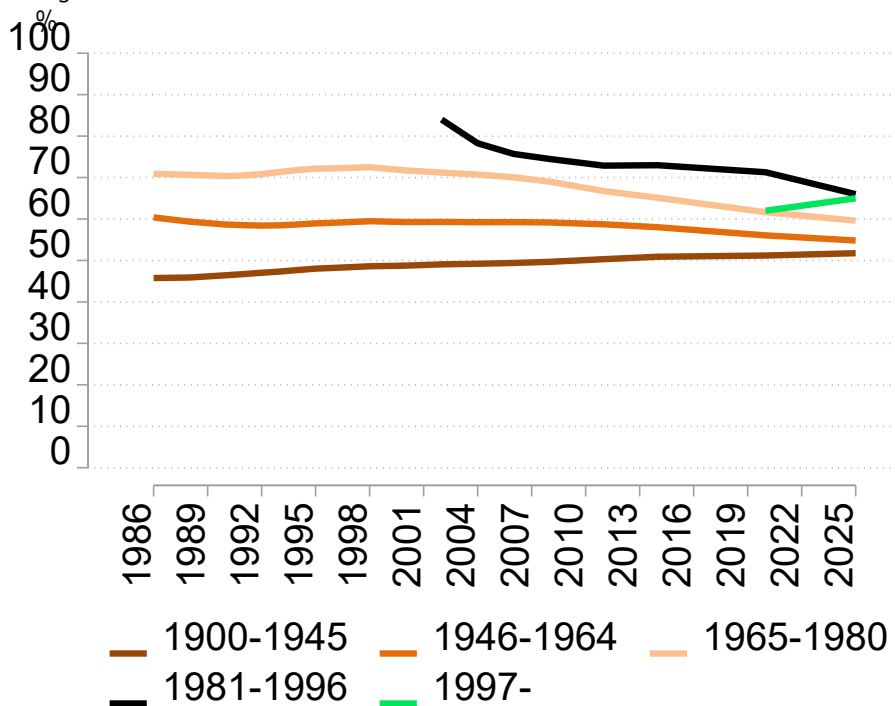

Landets säkerhet

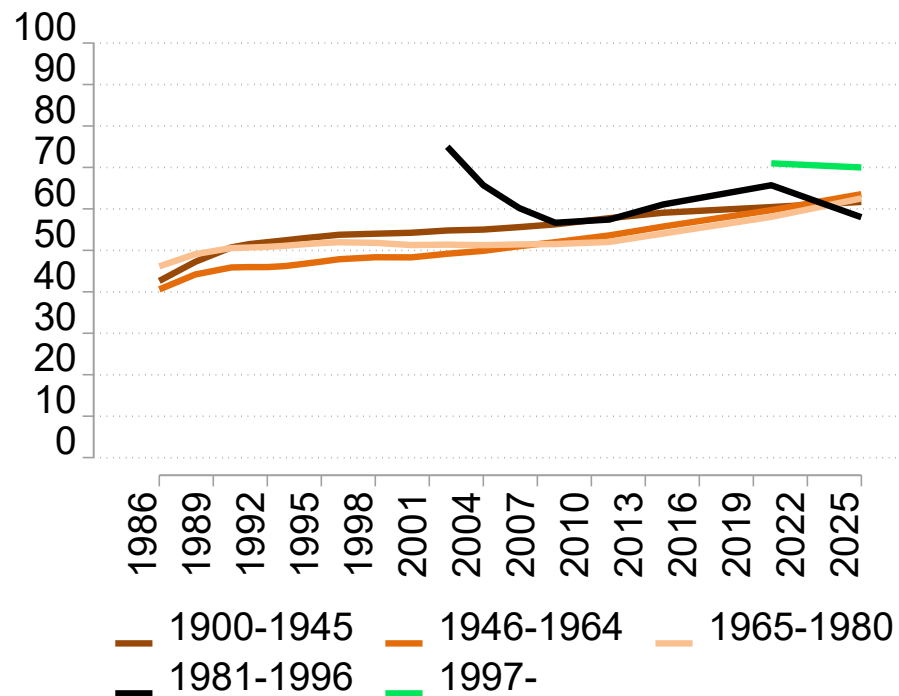

Andel
mycket
viktigt
%

Behagligt liv

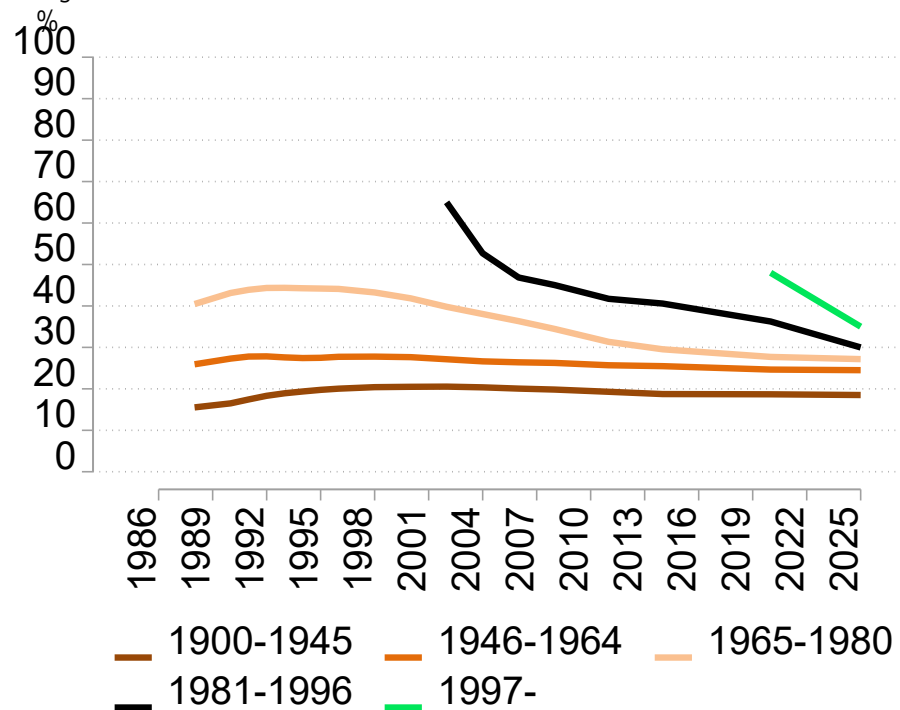

Jämlikhet

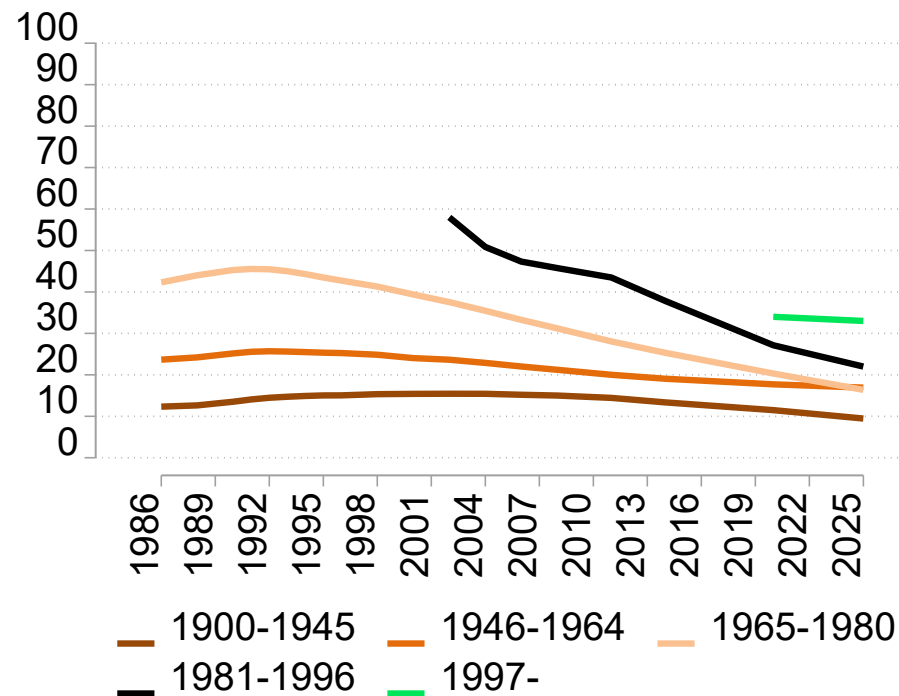

Andel
mycket
viktigt
%

Njutning

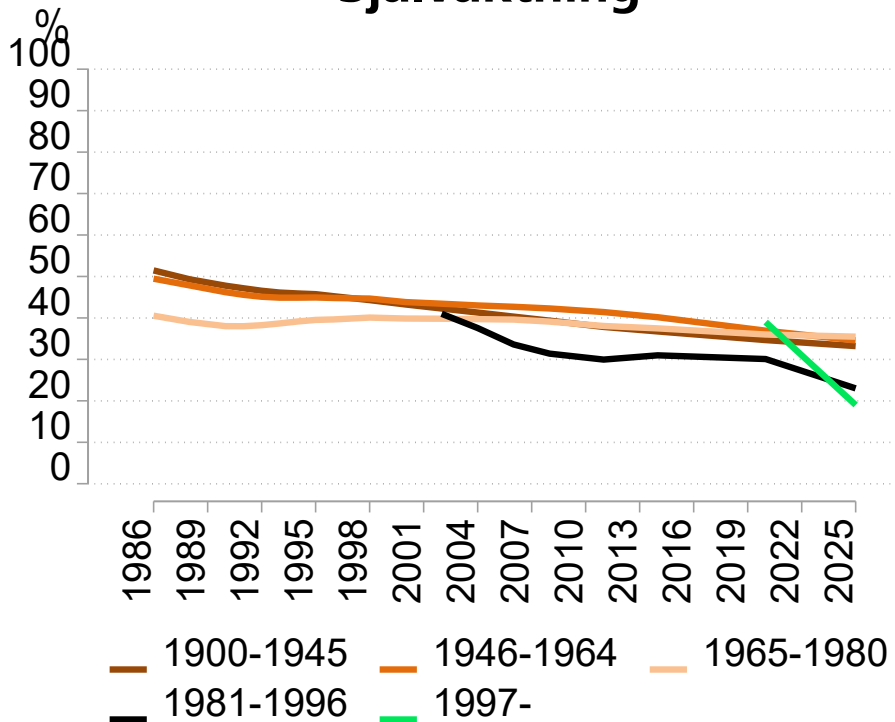

Spänning

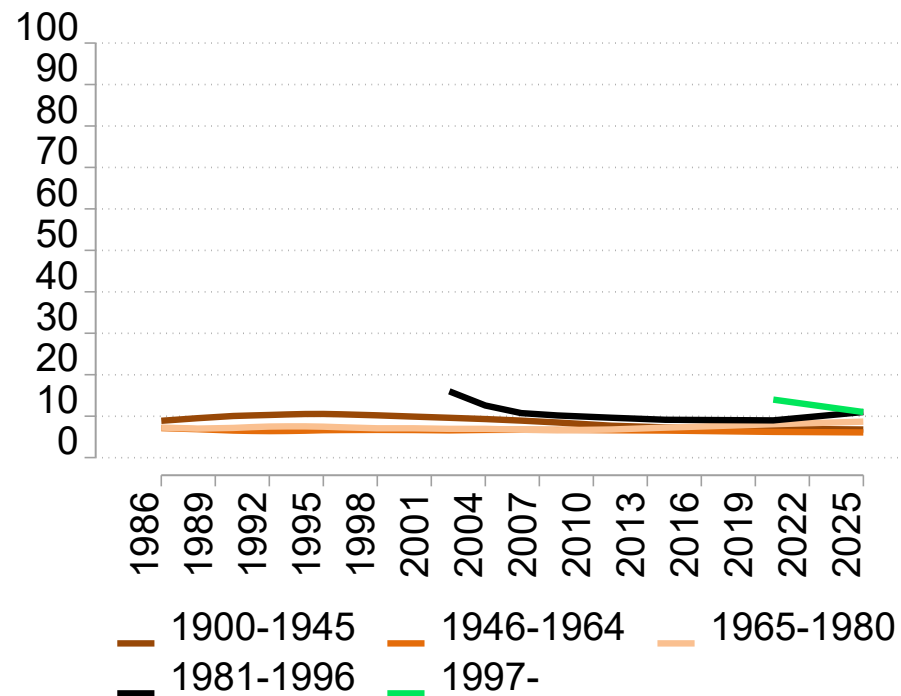

Andel
mycket
viktigt

Självaktning

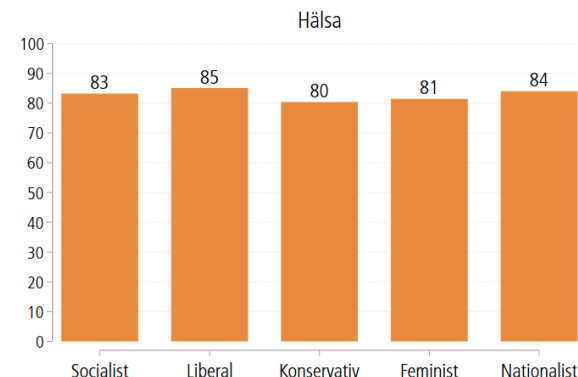
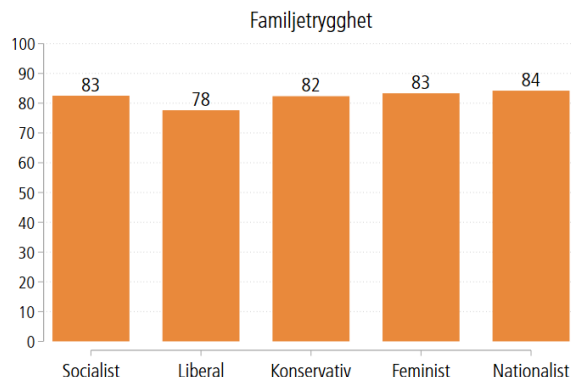
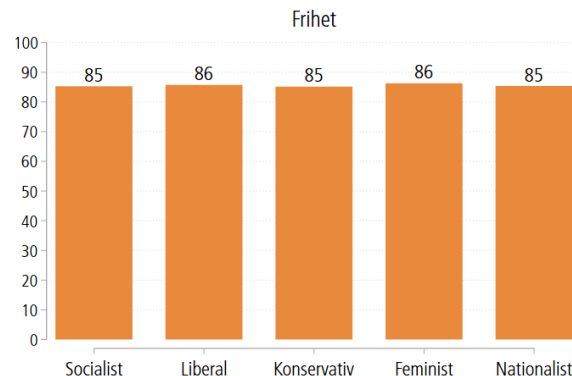
Frälsning

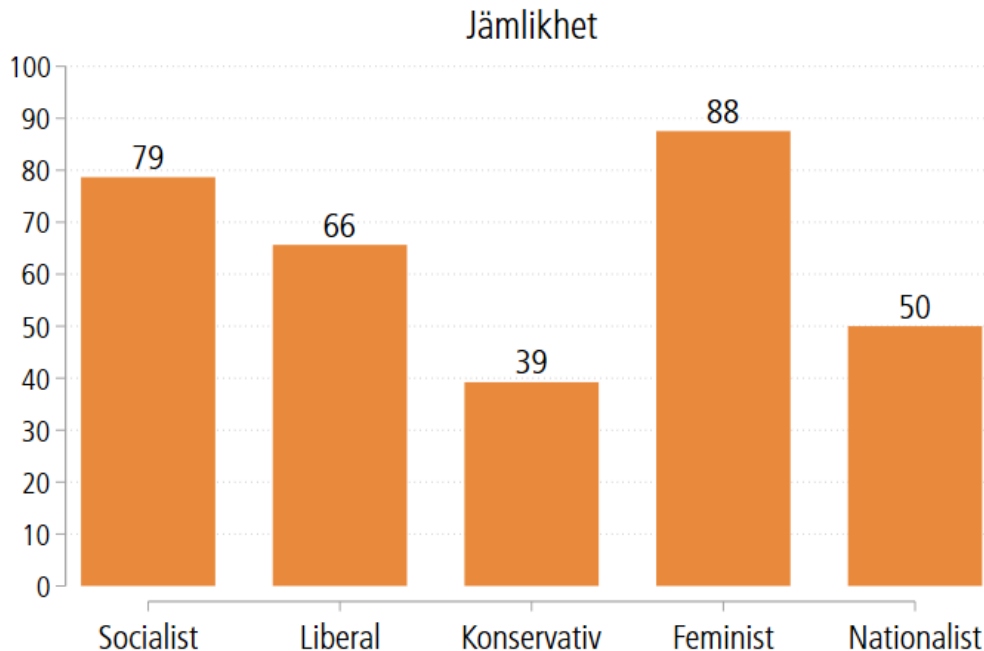
HUR HÄNGER VÄRDERINGAR IHOP MED IDEOLOGI & PARTISYMPATIER?

STOR VÄRDEGEMENSKAP FÖR FRIHET, HÄLSA & FAMILJETRYGGHET

ANDEL SOM TYCKER VÄRDET ÄR VIKTIGT BLAND PERSONER MED OLIKA IDEOLOGISK IDENTIFIKATION 2025 (PROCENT)

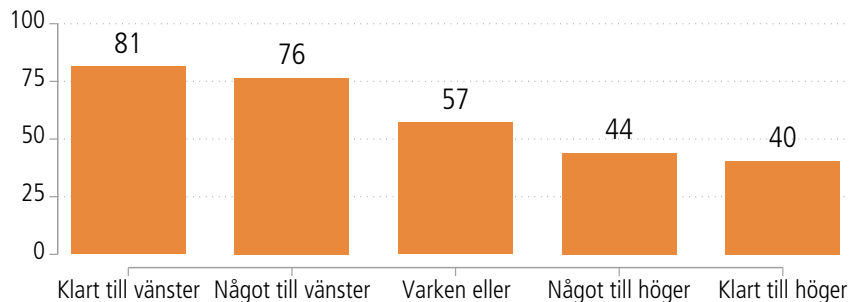
JÄMLIKHET SAMVARIERAR STARKAST m. IDEOLOGISK IDENTIFIKATION

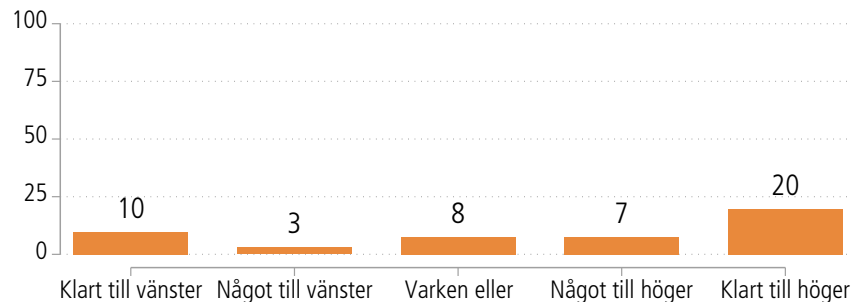
GRUNDLÄGGANDE VÄRDERINGAR OCH VÄNSTER-HÖGER

VÄRDEN SOM SAMVARIERAR STARKAST MED VH-IDENTIFIKATION, ANDEL MYCKET VIKTIGT (PROCENT)

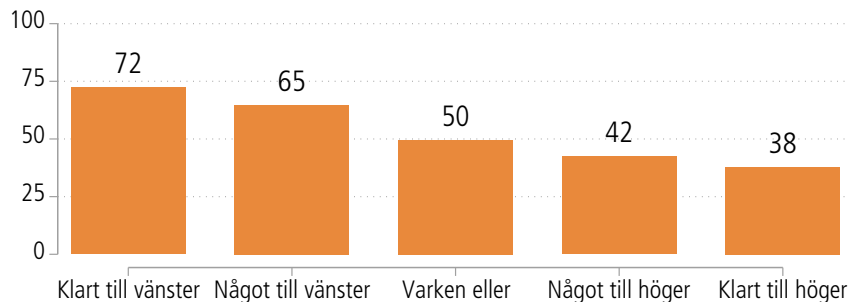
Jämlikhet

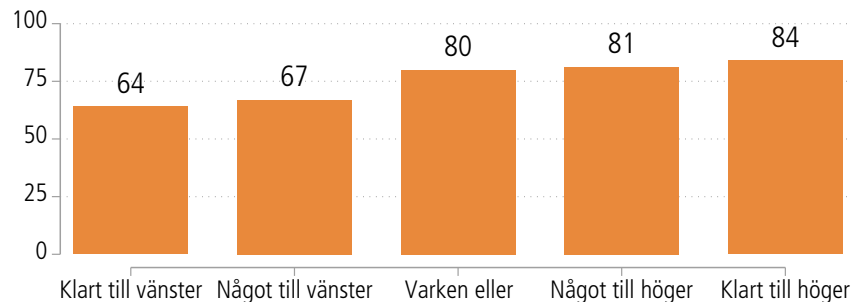
Rikedom

En ren värld

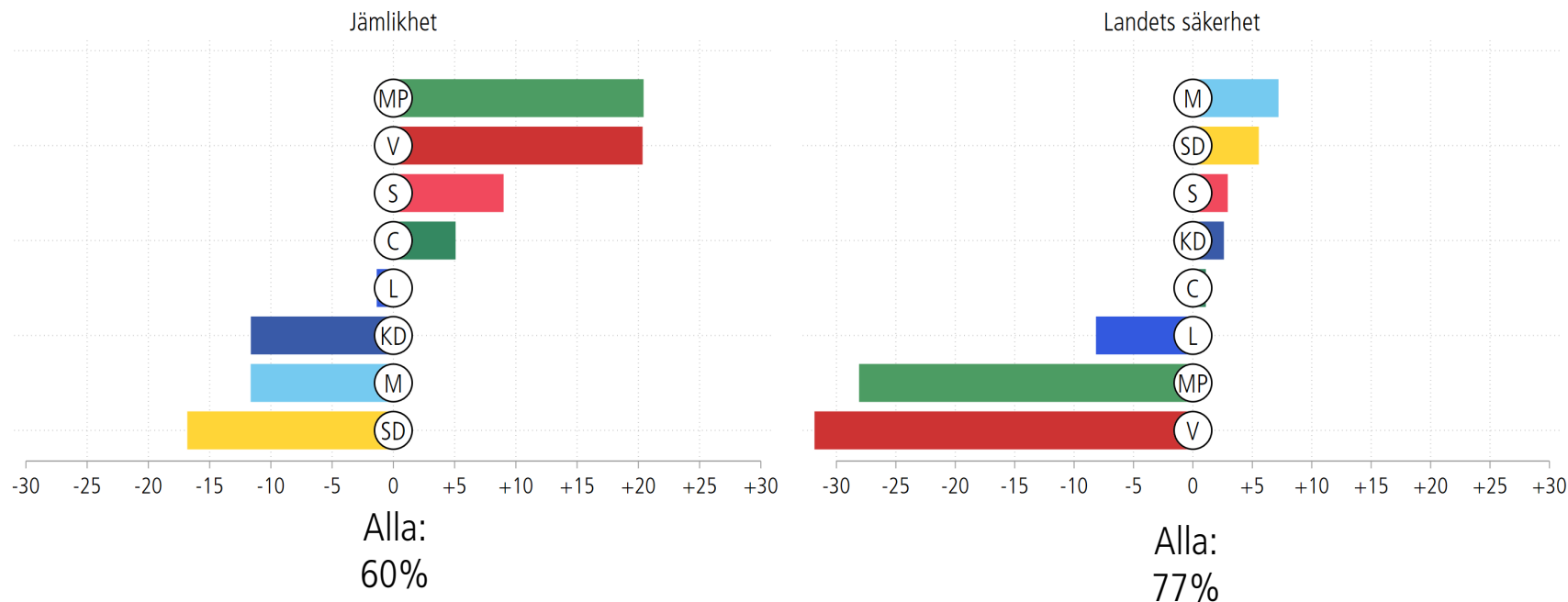

Landets säkerhet

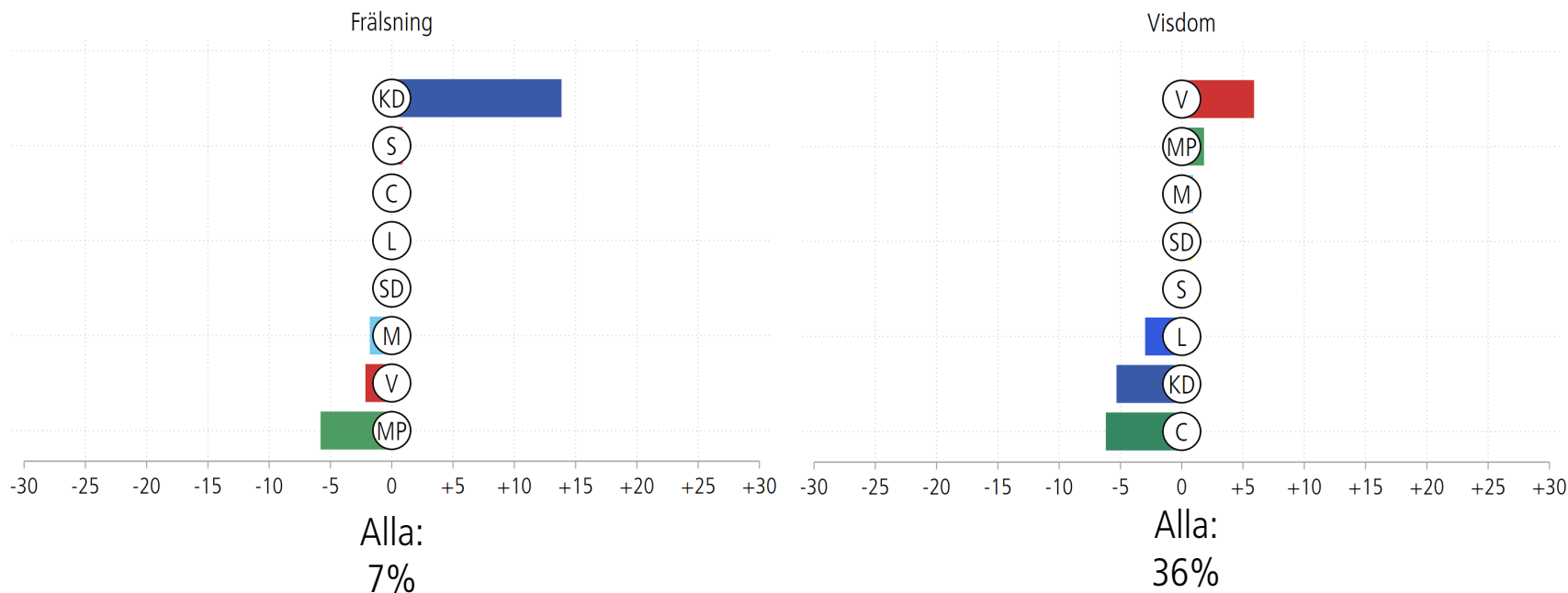
VÄRDERINGAR AV JÄMLIKHET SKILJER BLOCKEN ÅT

V- OCH MP-SYMPATISÖRER VÄRDERAR LANDETS SÄKERHET LÅGT

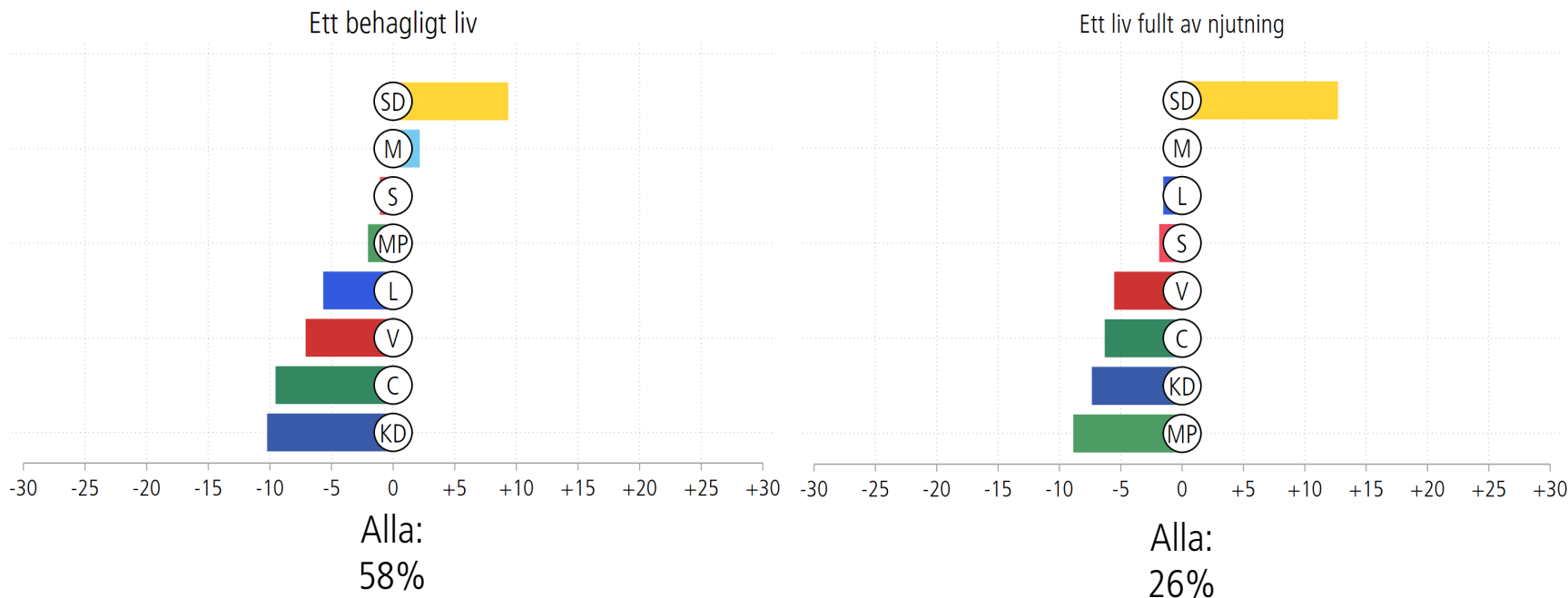
LIKVÄRDIGA SKILLNADER MEN OLIKA PARTIER

DE TVÅ MINST PARTISKILJANDE VÄRDENA, RELATIV ANDEL MYCKET VIKTIGT (PROCENTDIFF)

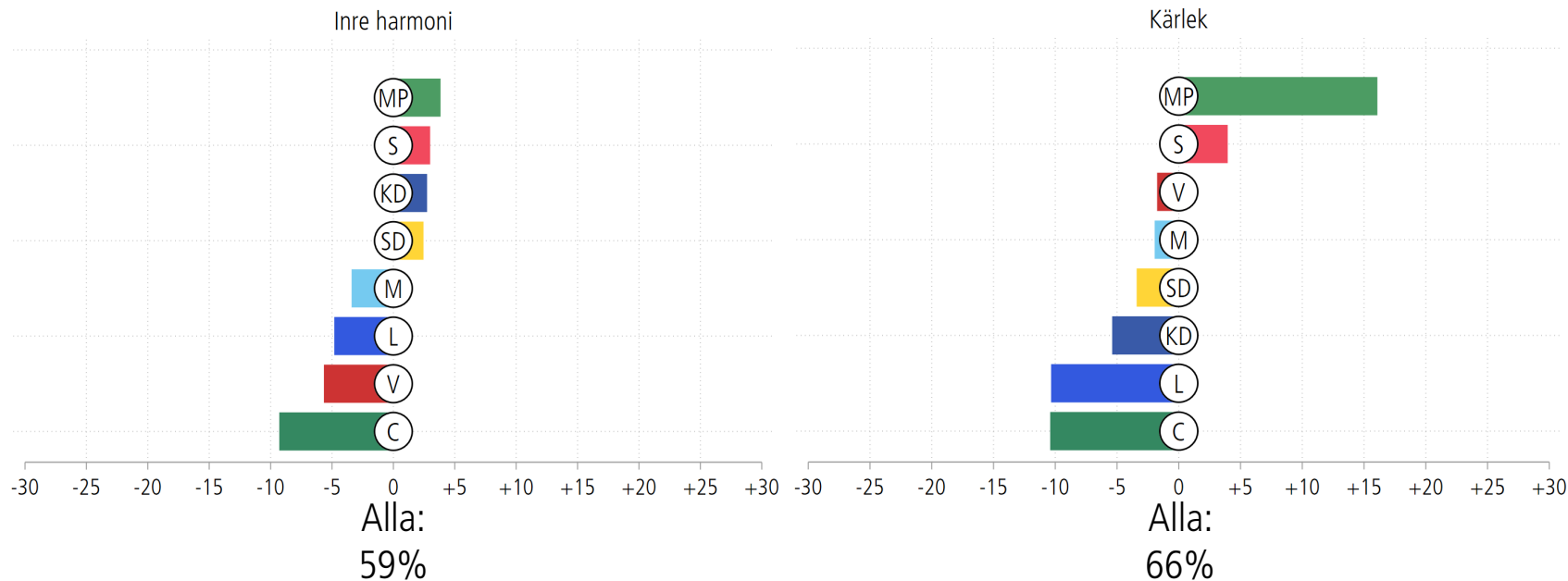
SD-SYMPATISÖRERNA VILL NJUTA MEST

RELATIV ANDEL MYCKET VIKTIGT (PROCENTDIFF)

MP-SYMPATISÖRERNA + KÄRLEK = SANT

RELATIV ANDEL MYCKET VIKTIGT (PROCENTDIFF)

Sammanfattning: Värderingar

- Rokeach-skalorna **terminala grundläggande värden**
- **Fred, frihet och familjetrygghet** är viktigast i befolkningen
Makt, frälsning och rikedom är minst viktigt
- **Landets säkerhet** och **jämlikhet** är viktigare idag än för fyrtio år sedan.
Inre harmoni, självaktning och självförverkligande har blivit mindre viktigt.
- **Njutning** och **spänning** tappar stort bland födda 1980-1994.
Landets säkerhet blir viktigare i alla generationer.
- **Jämlikhet** samvarierar starkast med ideologisk identifikation.
Landets säkerhet går hand i hand med högeridentifikation.
- Fortsätt analysera SOM-undersökningarna!
Data är tillgängligt för utbildning och forskning via www.researchdata.se

TACK!